

Değirmencik Köyünün (Safranbolu) Kırsal Turizm Potansiyelinin Araştırılması

Investigation of Rural Tourism Potential of Degirmencik Village (Safranbolu)

Nurhan Koçan¹ , Merve Özeren Alkan² , Erden Aktaş³ , Ferdi Köseoğlu⁴

öz

Ülkemizin sahip olduğu doğal ve kültürel kaynaklar, turizm için yüksek potansiyel oluşturmaktadır. Ancak bu potansiyel doğru değerlendirilmediği için etkin olarak korunamamakta ve yeteri kadar kullanılmamaktadır. Turizm, doğal ve kültürel potansiyelin korunması ve değerlendirilmesinde en etkili araçtır. Özellikle kırsal alanlarda turizmin bu etkisinden yararlanarak bölge için ekonomik girdi ve istihdam sağlanabilmektedir. Bu çalışmada Karabük ili Safranbolu ilçesi Değirmencik köyü çalışma alanı olarak seçilmiştir. Alan, doğal görünümü ve geleneksel tarzda inşa edilmiş yapılarıyla kırsal turizm açısından dikkat çekmektedir. Çalışmada alanın turizm açısından taşıdığı potansiyel yerinde gözlemlenmiş ve GZFT (SWOT) analizi ile değerlendirilmiştir. Değirmencik köyünün sahip olduğu potansiyelin etkin koruma ve kullanımı yönünde planlama önerileri geliştirilmiştir. Çalışma alanı için kurgulanan alan kullanım önerileri, Değirmencik Köyü Kırsal Turizm Potansiyeli Planı'nda sunulmuştur. Kırsal turizmin yöreye sağlayabileceği faydalar göz önüne alındığında alan için öngörülen alan kullanım planlamasının ve turizmin geliştirilmesi için getirilen önerilerin kırsal kalkınmaya ve bölgenin gelişmesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kırsal Peyzaj, Turizm, Peyzaj Planlama, Kırsal Kalkınma, Değirmencik Köyü (Safranbolu).

ABSTRACT

The natural and cultural resources of our country create a rich potential for tourism. However, since this potential is not evaluated correctly, it cannot be effectively protected and used sufficiently. Tourism is the most effective tool in the protection and evaluation of the potential. Especially in rural areas, by taking advantage of this effect of tourism, economic input and employment can be provided for the region. In this study, Degirmencik village of Safranbolu district of Karabuk province was chosen as the study area. The village has an important capacity for rural tourism with its natural environment and traditionally built structures. In the study, the potential of the village was examined on site with observation and evaluated with SWOT analysis, and planning suggestions were developed for the effective protection and use efforts to be able to realize the potential of Degirmencik Village. The land use proposals designed were presented in the Degirmencik Village Rural Tourism Potential Plan. Considering the benefits that rural tourism can provide to the village, it is predicted that the land use planning for the area and the suggestions for the development of tourism will contribute to the rural development of both the village and the region itself.

Keywords: Rural Landscape, Tourism, Landscape Planning, Rural Development, Degirmencik Village (Safranbolu)

¹ Bartın Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Bartın, Türkiye, nkocan@bartin.edu.tr, ORCID:0000-0001-9433-7007

² **Corresponded Author:** Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 35040, İzmir, Türkiye, merve.ozeren@ege.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3249-5637

³ Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 35040, İzmir, Türkiye, erden.aktas@ege.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2089-4630

⁴ Bartın Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Bartın, Türkiye, ferdi.koseoglu.674@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8313-0772

GİRİŞ:

Çağımız insanı yaşamını, fiziksel ve sosyal koşulları her geçen gün biraz daha bozulan kentlerde sürdürmektedir. Kentlerin sunduğu olanaklarla köyden kente göç eden insanlar kentlerin olumsuz etkilerinden uzaklaşarak özellikle doğal peyzajlara yani kırsal alanlara yönelme eğilimi göstermektedir (Özkan 2002). Eğitim düzeyinin artması, erişim ve ulaşımın kolaylaşması ile gelir düzeyinin artışı da insanların yeni turizm alanlarına ilgilerini arttırmaktadır. Bu kapsamda ülkelerin doğal ve kültürel kaynakları büyük önem taşımakta, kendine özgü nitelikleriyle öne çıkan alanlar turizm ağırlıklı olarak değerlendirilmektedir.

Turizm, kalkınmakta olan ülkeler/bölgeler tarafından en çok gelir ve istihdam yaratan kaynaklardan biri olarak görülmekte, kalkınmada kolay ve çabuk bir çözüm olabileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda ekoturizm yaklaşımı, insanların içinde bulunmak için en çok talep gösterdiği alanlar olarak doğal alanların ve kültürel çevrenin korunup geliştirilmesini sağlamak ve gerektirmektedir (Özgüç 2007). Bir yerde yer alan doğal ve kültürel açıdan değerli alanların o yerleşimin gelişimine katkı vermesi sağlanmalıdır. Bu, turizm başta olmak üzere çeşitli yatırımlarla gerçekleşir (Lichfield 1988). Turizm, ender özellikleri bulunan alanların koruma ve yaşatılmasında bir araç olarak öne çıkmaktadır. Turizme yönelik olarak yapılan uygulamalarla alanın fiziksel çevre kalitesi ve değeri yükselmekte, altyapısı gelişmekte, yerel halkta çevre bilinci oluşmaktadır. Çevre korumaya yönelik turizm uygulamaları ekonomik, sosyal, fiziksel ve toplumsal açıdan gelişmiş çevreyi beraberinde getirmekte, doğal ve kültürel değerlerin korunması, kullanılması ve tanıtılmasında teşvik edici bir rol üstlenmektedir. “Turizm sayesinde somut ve soyut tüm ürünler, turistlerin ilgisini çeken bir kültür varlığıdır” (Koçan 2012). Aynı zamanda turizm, “ender bulunan alanların evrensel düzeyde tanıtımını yaparken, turizmden elde edilen gelirler bu alanların ve öğelerin korunmaları için kullanılabilen ve bu alanlar cazibe merkezi haline gelmektedir” (Akıllı 2004).

Kırsal peyzajların turizm amacıyla planlanması, doğal ve kültürel kaynakların etkin kullanımını ve sürdürülebilirliğini sağlamak açısından önemlidir. Alan planlanması sayesinde kullanım ölçütlerinin belirlenmesi, bu bölgelerde ekonomik kalkınma bakımından fırsatlar yaratacaktır (Yeşil 2010). “Kırsal peyzaj planlaması, bölgenin doğal potansiyeli ile toplumun istekleri ve gereksinimleri arasında denge kurulması çalışmalarıdır.” Kırsal turizmin kaynak olarak kullandığı en önemli özelliklerden birisi yerel kültürdür. “Kırsal alanlarda yer alan geleneksel doku ve yerleşimlerin restore edilerek farklı aktivite ve kullanımlarla yeniden işlevlendirilmesi” bu bakımdan önemlidir. Ayrıca yerel halkın üretimi olan özgün ürünleri pazarlama fırsatı ile ekonomik gelişme sağlanırken, pazarlanan ürünler alanın tanıtımına katkı sunmakta (Altıparmak 2002; Çınar 2007), her daim hatırlanmayı sağlayarak kültürler arası alışveriş gerçekleşmektedir. Turizm planlaması ekonomik gelişme ve iş olanakları sağlamaktadır (Dowling 1993).

“Turizm çevresel kaynaklara bağlı olduğu için gelişim ve çevre arasında güçlü bir ilişki vardır. Bu nedenle turizmde doğanın ve çevrenin korunması önemli bir husustur. Doğal varlıkların turizm ile aşırı ve dengesiz kullanımı ve peyzajın bozulması, doğal yaşamı bozmaktadır” (Bayer 1990).

Sürdürülebilir kırsal kalkınmada fiziksel alan planlanmasının önemi yadsınamaz bir gerçektir. “İyi bir fiziksel alan planlamasıyla kırsal alandaki yaşam koşullarını kolaylaştırmak, kırsal alanda yaşayan halka yeni iş ve ekonomik olanaklar sağlayarak kırdan kente göçü engellemek” mümkün olabilir (Çetiner 1990; Gürlük 2001).

“Doğayı ve kültürel peyzajı koruyabilmek, var olan potansiyelinden etkili şekilde yararlanabilmek, bu potansiyeli geliştirerek sürdürülebilir kılmak; birbiri ile uyumlu alan kullanımlarını bir araya getirerek bir plana dayalı olarak peyzajı izlemekle mümkün olabilir” (Başal 1998). Bunun için fiziksel planlama kararları, ekolojik planlama stratejileri ile birlikte düşünülmelidir (Ayhan 2007). Kaynakların ve alan

kullanımının sürdürülebilir şekilde gerçekleştirilebilmesi için yörede yaşayanların konu hakkında bilinçlerinin artırılması, desteklerinin alınması ve yerel yönetimler ile iş birliği yapılması gelişimin sürdürülebilirliği için (Yılmaz ve Yılmaz 2000), başarılı bir planlama süreci için zorunludur.

MATERYAL VE METOT:

Çalışma alanı Karabük ili Safranbolu ilçesi Değirmencik köyüdür. Alanın seçilmesinde çalışma alanı yakın çevresinde UNESCO dünya miras kenti Safranbolu'nun yer alması, farklı kırsal ve kentsel turistik noktaların bulunması ile alanın daha önceden teori veya uygulama kapsamında çalışılmamış olması etkili olmuştur. Lokasyon haritasının üretimi, planın hazırlanması ve sunumunda kullanılan ArcMap 10.8.2, AutoCad 2022, Photoshop CS6 yazılımları çalışmanın diğer materyallerini oluşturmaktadır. Çalışma metodunun ilk basamağını konuya ve çalışma alanına ilişkin yapılan literatür taraması oluşturmaktadır. Takiben çalışma alanında yerinde gözlem ve incelemeler yapılmış, sörvey çalışması tamamlanmıştır. Alandaki sorunlar tespit edilmiş ve potansiyeller değerlendirilmiştir. Çalışma alanında güçlü yönler, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditlerin ortaya koyulması bir başka deyişle alana ilişkin genel çerçevenin çizilebilmesi için GZFT (SWOT) analizi yapılmıştır. Analizin sonuçları doğrultusunda alanda mevcut olan kullanımlar ile alternatif kullanım önerileri getirilerek Değirmencik Köyü Kırsal Turizm Potansiyeli Planı hazırlanmıştır. Alan için getirilen öneri kullanımlara Değirmencik köyü sakinleri ile yapılan sözlü görüşmelerin sonuçları dikkate alınarak karar verilmiş ve bir ihtiyaç programı oluşturulmuştur.

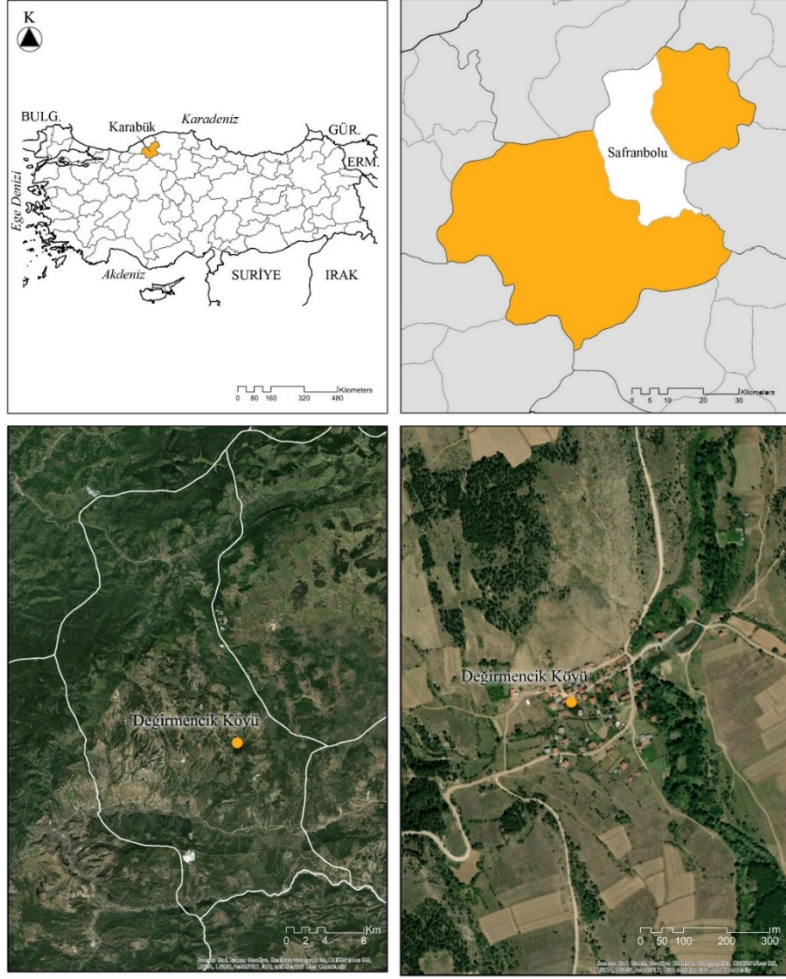
BULGULAR:

Çalışma alanında yerinde yapılan gözlem ve incelemeler ile tamamlanan sörvey çalışması bu bölümde çalışma alanının doğal ve kültürel peyzaj analizi başlıkları altında sunulmuştur. Değirmencik Köyü Kırsal Turizm Potansiyeli Planı başlığı altında ise, planın oluşturulma sürecinde yapılmış olan GZFT Analizi sonuçları sunulmuş ve Değirmencik köyündeki mevcut kullanımlar ile alternatif kullanım önerilerini içeren planın kendisi açıklanmıştır.

1. Çalışma Alanının Doğal Peyzaj Analizi

Safranbolu ilçesi, Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde Karabük iline bağlıdır. İlçe Karadeniz'den 65 km içeride bulunmaktadır (Şekil 1).

Değirmencik köyü Karabük il merkezine 27 km, Safranbolu ilçesine 24 km uzaklıkta yer almaktadır. Köyün rakımı 770 m, yüzölçümü 24,50 ha'dır. Köyün büyük bir kısmı düz ve düze yakın alanlardan oluşmaktadır. Köyde büyük tarım alanları bulunmamaktadır. Köy halkı evlerinin yanında bulunan bahçelerde kendi ihtiyaçlarına yetecek kadar ürün yetiştirmektedir. Yetiştirilen başlıca ürünler; buğday, domates, salatalık, biber, patates vb. gibi mevsimlik ürünlerdir.

Şekil 1. Safranbolu ilçesi Değirmencik köyü lokasyon haritası (ESRI, 2022)

Köy, Eflani deresinin kıyısında kurulmuştur. Eflani deresi, bölgede bulunan tek ve önemli yer üstü su kaynağıdır. Mikroklimatik etkisi ile dere kıyısında yazları daha serin, kışları saha soğuk olmaktadır. Biyoçeşitlilik bakımından zengin olan dere ekosistemi halen canlıdır (Şekil 2). 2021 yılında dereye su samurlarının bulunduğu tespit edilmiştir (Bostancı 2021). Bölgede yaygın olarak görülen ağaç türleri; karaçam (*Pinus nigra*), meşe (*Quercus sp.*), ardıç (*Juniperus sp.*) ve kavaktır (*Populus sp.*).

Şekil 2. Değirmencik köyü ve Eflani deresi (Safranbolu Belediyesi, 2019)

Sırçalı Kanyonu ve Taş Teras (Şekil 3) köyün yakın çevresinde yer alan ve turizm alanı olarak değer gören önemli doğal alanlardır.

Şekil 3. Sırçalı kanyonu (Wikiloc, 2022)

Safranbolu, Karadeniz ve İç Anadolu iklimleri arasında bulunmaktadır. İlçede yazlar sıcak, kışlar soğuk, baharlar ılık ve serin geçer. Karabük ilinde 1965-2021 yılları arasında yapılan ölçümlere göre yıllık yağış miktarı ortalama 487,5 mm, ortalama yağışlı gün sayısı 113,5'tir. İlde ortalama sıcaklık 13,6 °C olup en yüksek sıcaklık 44,1 °C (Ağustos), en düşük sıcaklık -15,1 °C (Ocak) olarak ölçülmüştür. 2013 yılında Karabük'te 38 cm kar örtüsü tespit edilmiştir (MGM 2022). Bölge, kış aylarında da oldukça fazla sayıda turist tarafından ziyaret edilmektedir.

2. Çalışma Alanının Kültürel Peyzaj Analizi

Türkiye İstatistik Kurumu'nun açıkladığı rakamlara göre Safranbolu nüfusu 67.245 kişi olup Degirmencik Köyü'nün nüfusu 124 kişiden oluşmaktadır. Köyde kamusal yapı olarak bir camii bulunmakta, herhangi bir sağlık merkezi yer almamaktadır. Köyde bulunan ilkokul, nüfusun azalması sebebiyle günümüzde kullanılmamaktadır.

Safranbolu'ya kara yolu ile üç ayrı yönden ulaşım sağlanmaktadır. Ankara-İstanbul kara yolunun Gerede kesiminden ayrılarak 82 km sonra Karabük'e ulaşılmaktadır. Karabük-Safranbolu arası 8 km'dir. İlçenin kuzey yönünde Bartın'a uzaklığı 74 km, doğusundaki Kastamonu'ya uzaklığı 105 km'dir. Degirmencik Köyü'nün Safranbolu'ya uzaklığı 24 km olup araç ile ulaşım ortalama bir hızda 30 dakika sürmektedir. Safranbolu'dan Kastamonu istikametine D030 kara yolu üzerinden 14 km ilerledikten sonra, Konarı köyü yol ayrımından sola dönülerek 10 km sonra Degirmencik köyüne ulaşılmaktadır. Köye, kış ayları haricinde günde iki kere (sabah-akşam) toplu taşıma ile ulaşmak mümkündür.

Degirmencik köyünde geçmiş yıllarda yaygın olarak tarım ve hayvancılık yapılırken, günümüzde köyde genç nüfus kalmadığı için tarım ve hayvancılık faaliyetleri sürdürülmemektedir. Köy halkının çoğunluğunu yaşlı nüfus oluşturmaktadır ve gelir kaynakları sadece emekli maaşlarıdır. Köyün adı Eflani deresi üzerinde bulunan üç adet su değirmeninden gelmektedir (Şekil 4). Köyün adı, sırasıyla Değmençok, Değmencük, Değirmencik olmuştur. Hâlen yöresel şiveye uygun olarak köy, yörede Değmencük diye anılmaktadır.

Köyde, geleneksel Safranbolu evleri mimarisinin yansımalarını görmek mümkündür. Değirmencik köyündeki çoğu yapı, Safranbolu'nun mimari dokusu ile uyumlu kare planlı evlerdir (Şekil 5). Genellikle evler iki katlı olarak inşa edilmiştir. Evin alt katlarında tarım ve hayvancılığın gerektirdiği

malzeme depolama alanları bulunmakta üst katları ise asıl yaşam alanlarını oluşturmaktadır. Evler bahçe duvarlarıyla çevrilmiş durumdadır. Köyün yakınında geniş orman alanı yer almaktadır.

Şekil 4. Değirmencik köyü genel görünümü

Şekil 5. Değirmencik köyü yapılarından bir görünüm

3. Değirmencik Köyü Kırsal Turizm Potansiyeli Planı

Değirmencik köyünün kırsal turizm potansiyeli planının hazırlanması sürecinde köyün güçlü ve zayıf yönleri ile sunduğu fırsatlar ve mevcut tehditler incelenmiş, GZFT (SWOT) analizi yapılmıştır (Tablo 1). Yapılan GZFT analizinden yola çıkılarak ve yöre halkıyla yapılan yüz yüze görüşmelerde alınan notlar aracılığıyla Değirmencik köyünün kırsal turizm açısından taşıdığı potansiyel incelenmiş ve bu potansiyelin etkin koruma ve kullanımı yönünde planlama önerileri geliştirilerek Değirmencik Köyü Kırsal Turizm Potansiyeli Planı hazırlanmıştır (Şekil 6).

Tablo 1. Değirmencik köyü GZFT Analizi

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<ul style="list-style-type: none"> •Fauna ve flora açısından zengin yapısı. •Tarıma elverişli toprakların fazla olması. •Doğal bitki örtüsünün çeşitli olması. •Doğal (bozulmamış) güzellikler ve yaban hayatının olması. • Eflani Deresi'nin varlığı. •Coğrafi konumu nedeniyle Ankara, Kastamonu gibi büyük yerleşim yerlerine kolay ve kısa sürede erişim olması. •Yakın çevresinde UNESCO Dünya Miras Kenti Safranbolu'nun varlığı •Yakın çevresinde Yörük köyü gibi kırsal turizm alanlarının ve turizm bilincinin varlığı. •Jeolojik miras niteliğinde alanların olması. •Köyde yer alan açık alanların çeşitli rekreasyon aktiviteleri için uygun ve yeterli büyüklükte olması. 	<ul style="list-style-type: none"> •Rekreasyon alanlarının eksikliği. •Alan içinde bulunan derenin bakımsızlığı. •Kırsal altyapı yetersizlikleri. •Yaşlı nüfusun fazla olması. •Tarıma yeterince önem verilmemesi. •Toplu taşımanın yetersizliği.

Fırsatlar	Tehditler
<ul style="list-style-type: none"> •Yaz ayları ve bayram dönemlerinde oluşan yoğunluk ile sağlanacak ekonomik katkı. •Çevre ve kültür bilincinin gelişmekte olması. •Üretim, haberleşme ve bilişim teknolojilerinin giderek gelişmesi. •Dört mevsim boyunca çeşitli rekreasyonel ve turistik aktivitelere olanak vermesi. •Yakın çevrede yer alan örneklerden esinlenerek turizm bilincinin yükselmesi. 	<ul style="list-style-type: none"> •Genç nüfusun kırsal alanlardan göçü. •Eğitim, sağlık vb. alanlardaki yatırımların il merkezinde yoğunlaşması. •Köyü Safranbolu'ya bağlayan köprünün bakımsız ve güvensiz durumda olması.

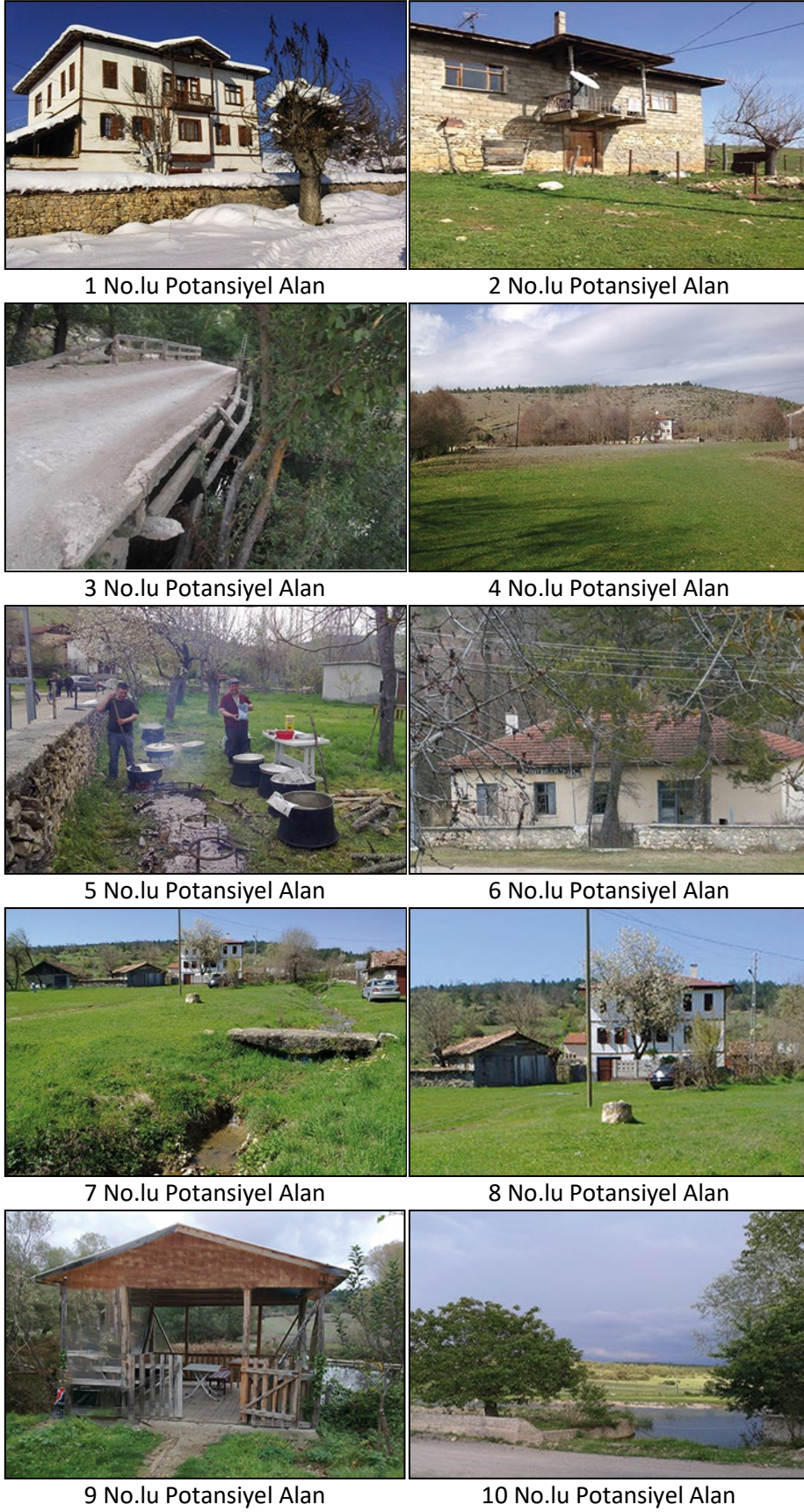
Plana göre Değirmencik köyünde 10 adet potansiyel alan belirlenmiştir (Tablo 2). Her bir alan için alan kullanım önerileri plan notlarında sunulmuştur. Kırsal turizmin yöreye sağlayabileceği faydalar göz önüne alındığında alan için öngörülen alan kullanım planlamasının ve turizmin geliştirilmesi için getirilen önerilerin kırsal kalkınmaya ve bölgenin gelişmesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Plan Kararları:

- 1** Bu alanda yer alan Safranbolu evi prototipine uygun inşa edilmiş olan ev, yörenin kültürel peyzaj özelliklerini koruyucu oluşu ve dereye yakın konumu bakımından ziyaretçilerin konaklama ihtiyaçlarını karşılaması için 15 kişi konaklama kapasiteli bir pansiyon olarak planlanmıştır.
- 2** Köyün en yüksek noktasında yer alan evin, köyün kırsal peyzajına hâkim olan konumu ve baki durumu ile yükseklik avantajı göz önüne alınarak manzara seyri amacıyla da kullanılabilir geleneksel aş evi olarak planlanması kararlaştırılmıştır.
- 3** Köy sakinleri hâlihazırda bakımsız durumda olan köprü'nün durumundan şikâyetçi olup çok sık kullandıkları bu köprü'nün onarımını istemektedirler. Bu yüzden köprü'nün çevrenin yapısal dokusuna uygun olacak şekilde tasarlanarak taş malzemeden tekrardan inşa edilmesi planlanmıştır.
- 4** Hafriyat atıklarının bulunduğu alanda görsel bütünlük bozulmuştur. 1.500 m² büyüklüğündeki bu yeşil alanın piknik alanı, dinlenme alanı, futbol, güreş gibi çeşitli faaliyetlerin yapıldığı aktif bir spor ve eğlence alanı olarak kullanılması planlanmış, aktif ve pasif rekreasyon alanı olarak kullanılması öngörülmüştür.
- 5** Köy içindeki merkezi konumu ile köy sakinleri ve ziyaretçiler için gerek bir araya gelme gerekse yeme-içme aktivitelerini gerçekleştirmelerine uygun 500 m² büyüklüğündeki bu alanın köylülerin geleneksel bayram kutlama etkinliklerini yaptıkları, birlikte yeme-içme faaliyetinde buldukları bir toplanma alanı olarak kullanılması planlanmıştır.
- 6** Tarihi karakteri korunmuş eski okul binasının daha önce bir kamu binası olarak hizmet vermiş olmasından yola çıkılarak binanın benzer bir işlev yüklenerek, köy sakinleri ile yapılan görüşmelerde köyde eksikliği hissedilen sağlık ocağı olarak kullanılması planlanmıştır. Eskiden okul olarak kullanılan bina ve bahçesi ile birlikte korunarak restore edilmesine karar verilmiştir.
- 7** Bu alanın köy halkına ekonomik açıdan katkı sağlaması öngörülmüştür. Bu amaçla sergi ve satış stantlarının yer aldığı bir turistik ticari odak haline getirilmesi planlanmıştır. Çeşitli büyüklüklerde stantlar yerleştirilerek, köylülerin bu alanda el emeği, bahçe mahsulü ürünlerini pazarlamaları mümkün olacaktır. Bu alanın aynı zamanda yılın belli zamanlarında fuar alanı olarak da kullanılması planlanmıştır.
- 8** Köy içindeki konumuyla ve otantik görünümüyle ziyaret potansiyeline sahip olan evin, gününbirlik ziyaret gerçekleştirecek turistlerin konaklama gereksinimlerinin karşılanması için 20 kişi konaklama kapasiteli bir pansiyon olarak kullanılması planlanmıştır.
- 9** Dinlenme ve manzara seyri amaçlı kullanılan oturma mekânının ziyaretçilerin de ilgisini çekebileceği fikrinden hareketle bu alanda ziyaretçilerin deredeki balıkları izleyebilecekleri, dinlenip, manzaranın ve doğal değerlerin keyfini çıkartabilecekleri yeni seyir ve dinlenme noktaları oluşturulması planlanmıştır.
- 10** Eflani deresine doğru bir vista yakalamaları mümkün olduğu bu alan, ziyaretçilere huzurlu bir ortam sağlayan bir dinlenme alanı olarak planlanmıştır.

Şekil 6. Değirmencik Köyü Kırsal Turizm Potansiyeli Planı

Tablo 2. Değirmencik Köyü Kırsal Turizm Potansiyeli Planı Potansiyel Alanlarının Mevcut Durumları

Planda belirtilen 1 no.lu potansiyel alanda hâlihazırda kullanılmayan bir ev yer almaktadır (Tablo 2). Safranbolu evi prototipine uygun inşa edilen bu ev yörenin kültürel peyzaj özelliklerini koruyor oluşu

ve dereye yakın konumu bakımından ziyaretçilerin konaklama ihtiyaçlarını karşılaması için 15 kişi konaklama kapasiteli bir pansiyon olarak planlanmıştır. Evin pansiyon olarak kullanılması durumunda 3 kişiye istihdam sağlayacağı öngörülmüştür.

Planda belirtilen 2 no.lu potansiyel alanda hâlihazırda kullanılmayan bir başka ev yer almaktadır (Tablo 2). Köyün en yüksek noktasında yer alan bu ev, köyün kırsal peyzajına hâkim olan konumu ve bakı durumu ile yükseklik avantajı göz önüne alınarak manzara seyri amacıyla da kullanılabilir geleneksel aş evi olarak planlanması kararlaştırılmıştır. Yöreye özgü yemeklerin yapılarak servis edileceği mekânda 7 kişiye istihdam sağlanacağı öngörülmüştür.

Planda belirtilen 3 no.lu potansiyel alanda köyün diğer köylere bağlantısını sağlayan, köy halkının dereye yüzerken eğlence amaçlı kullandığı ve köyün tarihi geçmişine referans olan bir köprü bulunmaktadır (Tablo 2). Hâlihazırda bakımsız durumda olan köprü, kullanıcılar ve köy sakinleri için hayati tehlike arz etmektedir. Köylüler, söz konusu köprünün bakımsız durumundan şikâyetçi olup çok sık kullandıkları bu köprünün onarımını istemektedirler. Bu yüzden bu köprünün çevrenin yapısal dokusuna uygun olacak şekilde tasarlanarak taş malzemedeki tekrar inşa edilmesi planlanmıştır.

Planda belirtilen 4 no.lu potansiyel alanda, köyün en büyük açık yeşil alanı yer almaktadır (Tablo 2). Bu alanda hafriyat atıklarının bulunması alanın görsel bütünlüğünün bozulmasına yol açmaktadır. 1.500 m² büyüklüğündeki bu yeşil alanın piknik alanı, dinlenme alanı, futbol, güreş gibi çeşitli faaliyetlerin yapıldığı aktif bir spor ve eğlence alanı olarak kullanılması planlanmış, bir diğer deyişle aktif ve pasif rekreasyon alanı olarak kullanılması öngörülmüştür.

Planda belirtilen 5 no.lu potansiyel alanda var olan etrafı sınırlandırma elemanlarıyla çevrili açık yeşil alan (Tablo 2), köy içinde merkezi bir konumda oluşu ile köy sakinleri ve ziyaretçiler için gerek bir araya gelme gerekse yeme-içme aktivitelerini gerçekleştirmelerine uygun bir toplanma yeridir. 500 m² büyüklüğünde olan bu alanın köylülerin geleneksel bayram kutlama etkinliklerini yaptıkları, birlikte yeme-içme faaliyetinde buldukları bir toplanma alanı olarak kullanılması planlanmıştır. Alanın ayrıca her yıl köyde düzenlenen Hıdırellez Bayramı kutlamaları için de kullanılabilir potansiyel bir kutlama alanı olması öngörülmüştür. Alanın bir bölümünde pişirme eylemi için ocak yerleri, servis alanları ve yeme-içme alanları olarak tasarlanması daha iyi hizmet sağlaması ve kullanım kolaylığı açısından yararlı olacaktır.

Planda belirtilen 6 no.lu potansiyel alanda köyün eskiden faaliyette olan fakat şimdi kullanılmayan okul binası yer almaktadır (Tablo 2). Bu tarihi yapının meyve ağaçlarıyla dolu bahçesiyle hem ekolojik anlamda zengin bir ekosistem hizmeti sağlaması hem de görsel anlamda çekici bir özelliğe sahip olması gibi özellikleriyle ön plana çıkmaktadır. Bu binanın daha önce bir kamu binası olarak hizmet vermiş olmasından yola çıkılarak binanın benzer bir işlev yüklenerek, köy sakinleri ile yapılan görüşmelerde köyde eksikliği hissedilen sağlık ocağı olarak kullanılması planlanmıştır. Eskiden okul olarak kullanılan bina ve bahçesi ile birlikte 6 no.lu potansiyel alanın büyüklüğü 1.700 m²'dir. Mevcut binanın korunarak restore edilmesine karar verilmiştir.

Planda belirtilen 7 no.lu potansiyel alanda köyün büyük yüzölçümlü bir açık yeşil alanı yer almaktadır (Tablo 2). Bu alanın köy halkına ekonomik açıdan katkı sağlaması öngörülmüştür. Yüz yüze yapılan görüşmelerde elde edilen bilgilere göre köy sakinleri, yaptıkları el işi ve yöreye ait turistlerin ilgisini çekebilecek ürünlerin satışını gerçekleştirmek istemektedir. 7 no.lu potansiyel alanda bu amaçla sergi ve satış stantlarının yer aldığı bir turistik ticari odak getirilmesi planlanmıştır. 500 m² büyüklüğündeki açık yeşil alanda çeşitli büyüklüklerde stantlar yerleştirilerek, köylülerin bu alanda el emeği, bahçe mahsulü ürünlerini pazarlamaları mümkün olacaktır. Bu alanın aynı zamanda yılın belli zamanlarında fuar alanı olarak da kullanılması planlanmıştır.

Planda belirtilen 8 no.lu potansiyel alanda tarihi bir köy evi yer almaktadır (Tablo 2). Köy içindeki konumuyla ve otantik görünümüyle ziyaret potansiyeline sahip olan evin, gününbirlik ziyaret gerçekleştirecek turistlerin konaklama gereksinimlerinin karşılanması için pansiyon olarak kullanılması planlanmıştır. Hâlihazırda kullanılmayan evin bulunduğu alan, bahçesi ile birlikte 200 m² büyüklüğündedir. Pansiyon, 20 kişi konaklama, 4 kişi istihdam kapasiteli olarak planlanmıştır.

Planda belirtilen 9 no.lu potansiyel alanda köy sakinlerinin iş birliğiyle Eflani deresi kıyısında inşa etmiş oldukları oturma mekânı yer almaktadır (Tablo 2). Köy sakinleri çoğunlukla ibadet sonrasında bu alanda toplanıp pasif rekreasyon gereksinimlerini gidermektedir. Dinlenme ve manzara seyir amaçlı kullanılan oturma mekânının ziyaretçilerin de ilgisini çekebileceği fikrinden hareketle 9 no.lu potansiyel alanda ziyaretçilerin deredeki balıkları izleyebilecekleri, dinlenip, manzaranın ve doğal değerlerin keyfini çıkartabilecekleri yeni seyir ve dinlenme noktaları oluşturulması planlanmıştır.

Planda belirtilen 10 no.lu potansiyel alanda Değirmencik köyünün görsel açıdan su ile bütünleştiği bir alan yer almaktadır (Tablo 2). Eflani deresine doğru bir vista yakalamanın mümkün olduğu bu alan estetik anlamda çekici bir noktadır. Bu alan, ziyaretçilere huzurlu bir ortam sağlayan bir dinlenme alanı olarak planlanmıştır. Dere kıyısında yürüyüşe imkân tanıyan yürüyüş yolları, alternatif bir dolaşım imkânı tanıyan bisiklet yolları ile oturma mekânları, seyir terası ve bir adet iskelenin bulunduğu bir ziyaret noktası olarak planlanmıştır.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER:

Değirmencik köyü nüfusun azaldığı, genç nüfusun tamamen kaybolduğu ve tarihi özellikleri ile öne çıkan bir köydür. Çalışmanın amacı kırsal turizm ile kırsal kalkınmayı desteklemek üzere bir plan geliştirerek Değirmencik köyünün daha çok ziyaretçi tarafından ziyaret edilmesini sağlamak, köy sakinlerine ek gelir ve istihdam sağlayarak genç nüfusu tekrar köye kazandırmaktır.

Çalışma kapsamında Değirmencik köyünde; köy içinde yer alan potansiyel alanlarda 2 adet pansiyon, 1 adet restoran, 1 adet seyir alanı, rekreasyon alanı, sağlık ocağı, yöresel satış birimleri ve stantların yapılması planlanmıştır. 2 adet pansiyonda toplamda 35 kişiye konaklama hizmeti verilecek olup 7 kişiye istihdam sağlanması planlanmıştır. Alanda yapılacak olan restoran ve seyir alanı 50 kişi kapasiteli olup toplamda 7 kişiye istihdam sağlayacaktır. Köy halkının yöresel ürünlerini satması amacı ile stantlar ve satış alanları yapılması ön görülmüştür. Bu alanlarda 10 kişiye istihdam sağlanması planlanmıştır. Çalışma alanında yapılan araştırmalar sonucunda, Değirmencik Köyü'nde 5.100 m² açık yeşil alan, 900 m² kapalı alan, 2 adet pansiyon kullanıma kazandırılacaktır. Yapılan çalışmalar ile köyde 24 kişiye iş imkânı sağlanacaktır. Ayrıca hizmet sektöründe öngörülen doğrudan istihdam olanakları dışında bu faaliyetleri destekleyecek olan üretim, ulaşım, tanıtım, altyapı ve bakım faaliyetleri ile dolaylı istihdam olanakları da sağlanmış olacaktır.

Köyün bağlı olduğu dünya mirası Safranbolu kenti başta olmak üzere köy çevresinde yer alan jeomorfolojisiyle dikkat çeken alanlar, orman alanları, kır manzarası, geleneklerini günümüze kadar yaşatabilen kültürel alanlar gibi turizm rotasına dâhil olabilecek duraklar ile Değirmencik köyünün tur programlarına dâhil edilebileceği tespit edilmiştir. Turizm sayesinde, mevcut durumda ekonomik koşulları ve yaşam standardı gelişmiş kentler ve turizmde öncelikli yerler kadar öne çıkamayan Değirmencik köyü için bir kalkınma fırsatı oluşturulabilecektir. Köyde turizm aktiviteleri güncel durumda yaygın değildir. Bu aktivitelerin planlı olarak başlatılması ve sürdürülmesi ise asıl öncelikli hedeftir. Çalışma kapsamında önerilen plan kararları turizmin hammaddesini oluşturan mevcut kaynakların mümkün olduğunca en verimli şekilde kullanılmasını sağlayacaktır. Özellikle insanların kırsal alanlara yönelmesi ve kırsal alanların ilgi görmesi ile bu alanların canlandırılması ve değerlendirilmesi son yıllarda tüm dünyada görülen ekonomik durağanlık ve gıda sorununun çözümüne destek olacak ve üreten bir topluma dönüşü sağlayacaktır. Çünkü turizm etkinlikleriyle

ziyaretçi ve ev sahibi konumundaki insanlar bu alanlarda üretime yeniden yönelmektedir. Yetiştirilen tarımsal ürünler ekonomik olarak ülkelere katkı sağlamakta, işsizliğin önlenmesine yardımcı olmakta ve her bireyin sağlıklı ve yeterli gıdaya erişimini kolaylaştırmaktadır.

Birçok dünya ülkesinde çiftlik turizmi, kırsal turizm gibi konular son yılların en popüler turizm dalları olmuştur. Bu kapsamda ziyaretçiler geleneksel tarzda inşa edilmiş yöresel evlerde konaklayabilmekte, köy hayatını izleyip günlük işlere dâhil olmakta, tarımsal üretim faaliyetlerine katılmakta (ot biçme, meyve-sebze toplama, bahçe tırmıklama vb.), geleneksel ritüellerin bir parçası olmakta (düğünler, cenazeler, festivaller vb.), yöresel yiyeceklerin hazırlanma, sunum aşamalarını izleyebilmekte veya hazırlık süreçlerine katılarak bu ürünleri tüketebilmektedir.

Kırsal turizmin başlıca bileşenleri olan kırsal alanlar, kırsal yaşam tarzları, kırsal etkinlikler ve sivil kültürel miras; ziyaretçilerine yöre kültürünü tanımak ve yöresel etkinliklere katılmak gibi hedeflerle farklı deneyimler sunmaktadır. Kentli insanlar veya doğaya özlemi olan insanlar için deneyimlenen her etkinlik ziyaretçilere büyük doyum ve mutluluk vermektedir.

Yaşatılmayan ve terk edilmiş âtil durumdaki kırsal alanlar bir süre insan etkisi olmadığı için korunuyor gibi görünse de kontrolsüz ve kendi haline bırakılmış peyzajlar ve bu alanlarda bulunan doğal ve kültürel kaynaklar bir süre sonra kaybolarak yok olma süreçlerini yaşamaktadır. Çalışmayla Değirmencik köyünün planlı turizm gelişiminin sağlanması, Safranbolu'nun tarihi ve çevresel kimliğinin bir yansıması olan Değirmencik köyünün yaşatılması açısından önem kazanmaktadır.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazarlar, kendileri ve / veya diğer üçüncü kişi ve kurumlarla çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek yoktur.

Teşekkür: -

KAYNAKÇA:

Akıllı, H. (2004). Ekoturizmin sosyokültürel, ekonomik, yönetsel ve çevresel etkiler bakımından irdelenmesi Antalya Köprülü Kanyon milli parkı örneği (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Altınparmak, M. (2002). Turizmin çeşitlendirilmesi, sürdürülebilir turizm ve planlama. II. Turizm Şurası Bildiriler Kitabı. s: 275, Antalya.

Ayhan, Ç.K. (2007). Özgün peyzaj karakteristiklerine sahip mekanlara yönelik bir peyzaj planlama yönteminin ortaya konulması: Bozcaada örneği (Basılmamış Doktora Tezi). İzmir: Ege Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.

Başal, M. (1998). Doğalgaz-Yapracık tesisleri alan kullanım planlaması. Ankara: Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No: 1104. Bilimsel İnceleme ve Araştırmalar: 602.

Bayer, Z. (1990). Ekoturizm. I. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı. İzmir.

Bostancı, R. (2022). Su samurlarının oyunu renkli görüntüler oluşturdu. <https://www.haberler.com/guncel/su-samurlarinin-oyunu-renkli-goruntuler-olusturdu-14071257-haberi/>. Erişim tarihi: 24.03.2022.

- Çetiner, A. (1990). Kırsal yerleşmeler ve fiziki düzenleme ilkeleri. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Çınar, M. (2007). Kırsal arazi planlamalarında peyzaj planlamasının yeri ve önemi (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Dowling, R. K. (1993). An environmentally based approach to tourism planning (Basılmamış Doktora Tezi). Avustralya: School of Biological and Environmental Sciences, Murdoch University.
- ESRI (2022). World Imagery [Basemap] Güncellenme tarihi: 24.02.2022. <https://www.arcgis.com/home/item.html?id=10df2279f9684e4a9f6a7f08febac2a9>. Erişim tarihi: 26.03.2022.
- Gürlük, S. (2001). Dünyada ve Türkiye’de kırsal kalkınma politikaları ve sürdürülebilir kalkınma. Uludağ Üniversitesi İktisat Fakültesi Dergisi, 19(4).
- Koçan, N. (2012). Safranbolu'da Turizme Yönelik Uygulamalar. Fırat Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 24(2), 95-102.
- Lichfield, N. (1988). Economics in Urban Conservation, İngiltere: Cambridge University Press.
- MGM (2022). İllere Ait Mevsim Normalleri. <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?m=KARABUK> (Erişim tarihi: 24.03.2022).
- Özgüç, N. (2007). Turizm coğrafyası, özellikler ve bölgeler. İstanbul: Çantay Kitabevi.
- Özkan, M.B. (2002). Kırsal rekreasyon alan planlaması. İzmir: Ege Üniversitesi Ders Notları.
- Safranbolu Belediyesi, (2019). Değirmencik Köyü. <https://pbs.twimg.com/media/EAtAIPWwAA54Vn?format=jpg&name=4096x4096>. Erişim tarihi: 29.03.2022.
- Wikiloc, (2022). Sırçalı Kanyonu - Karabük Kastamonu Yolu. <https://tr.wikiloc.com/arabatoralari/sircali-kanyonu-karabuk-kastamonu-yolu-30008223/photo-19254033>, Erişim tarihi: 29.03.2022.
- Yeşil, M. (2010). Tozanlı Havzası Tokat-Almus İlçesi ekolojik temelli kırsal peyzaj planlaması (Basılmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Yılmaz, S., ve Yılmaz, H. (2000). Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımında ekolojik planlama ve Erzurum örneği. Ekin Dergisi, 12, 77-81.

EXTENDED SUMMARY:

People of our age live in cities whose physical and social conditions are deteriorating day by day. People migrating from the village to the city with the opportunities offered by the cities tend to move away from the negative effects of the cities and tend towards the natural landscapes, namely rural areas (Özkan 2002). The increase in the level of education, the ease of access and transportation and the increase in the income level also increase the interest of people in new tourism areas. In this context, the natural and cultural resources of the countries are of great importance, and the areas that stand out with their unique qualities are evaluated as tourism.

The natural and cultural resources of our country create a rich potential for tourism. However, this potential cannot be rationally protected and used adequately due to the inadequacy of correct planning approaches. Tourism is the most effective tool in the protection and evaluation of natural and cultural potential. By taking advantage of this effect of tourism, especially in rural areas, economic input and employment can be provided for the region.

Tourism is seen as one of the sources that creates the most income and employment by developing countries/regions, and it is thought to be an easy and quick solution for development. In this context, the ecotourism approach ensures and requires the protection and development of natural areas and cultural environment as the areas where people most demand to be in (Özgüç 2007). Contemporary conservation approaches advocate the concept that these areas are areas that should be protected as areas that contribute to the development of the region or city they are in (Lichfield 1988). Tourism stands out as a tool for the protection and survival of areas with rare features.

Protecting the nature and the landscape we live on, making the most of its existing potential, developing this potential and making it available to the next generations can only be possible by bringing together non-contradictory usage options and monitoring the landscape based on a plan (Başal 1998). For this, physical planning decisions need to be mixed with ecological space planning strategies (Ayhan 2007). It is imperative for a successful planning process for the sustainability of development (Yılmaz and Yılmaz 2000) to increase the awareness of the people living in the region about the issue, to get their support and to cooperate with local governments in order to use the resources in a sustainable way and to realize the most appropriate land use.

In this study, Değirmencik village of Safranbolu district of Karabük province was chosen as the study area. The area draws attention and has potential in terms of rural tourism with its natural appearance and traditionally built structures. In the study, the potential of the area in terms of tourism was examined by making on-site observations. The study area was evaluated by making a SWOT analysis to reveal the strengths and weaknesses of the area, the opportunities it offers and the current threats. Planning proposals have been developed for the effective protection and use of the potential of Değirmencik village. The land use proposals designed for 10 potential areas within the study area are presented in the Değirmencik Village Rural Tourism Potential Plan. Considering the benefits that rural tourism can provide to the region, it is predicted that the land use planning for the area and the proposals for the development of tourism will contribute to rural development and the development of the region.

Within the scope of the study, it is planned to build 2 hostels, 1 restaurant, 1 viewing area, recreation area, health center, local sales units and stands in the potential areas in Değirmencik village. Accommodation service will be provided for 35 people in total in 2 hostels and it is foreseen to provide employment for 7 people. The restaurant and viewing area to be built in the area will have a capacity of 50 people and will provide employment for 7 people in total. It is planned to build stands and sales areas for the village people to sell their local products. 10 people will be employed in these areas. As a result of the researches carried out in the study area, 5.100 m² open green area, 900 m² closed area, 2 hostels will be used in Değirmencik Village. With the work done, job opportunities will be provided to 24 people in the village. In addition to the direct employment opportunities foreseen in the service sector, production, transportation, promotion, infrastructure and maintenance activities and indirect employment opportunities that will support these activities will also be

provided. It has been determined that Değirmencik village can be included in the tour programs with the stops that can be included in the tourism route, such as the world heritage city of Safranbolu to which the village is connected, the areas that attract attention with its geomorphology, forest areas, rural landscape, cultural areas that can keep their traditions alive until today. Thanks to a controlled ecotourism setup, a development and development opportunity will be created for Değirmencik village, which cannot stand out as much as cities with improved economic conditions and living standards and priority places in tourism.

Although the uninhabited and abandoned rural areas seem to be protected for a while due to the absence of human influence, the uncontrolled and left-over landscapes and the natural and cultural resources in these areas are going through the process of disappearing after a while. With the study, the planned tourism development of Değirmencik village gains importance in terms of keeping the Değirmencik village, which is a reflection of Safranbolu's historical and environmental identity.